

Mga Giya sa Responsableng Paggamit sa Teknolohiya

(para sa mga digital nga galamiton, mga serbisyo sa network ug internet nga panag-iya ug girentahan sa Departamento sa Edukasyon sa Estado sa Hawaii para sa mga estudyante niini)

1) **Pasiuna**

Nagpasalig ang Departamento sa Edukasyon sa Estado sa Hawaii (Hawaii State Department of Education [HIDOE]) sa paggiya sa mga estudyante sa ilang paggamit sa teknolohiya isip usa ka galamiton aron suportahan ang ilang nakab-ot ug dasigon ang ilang paggamit sa mga digital nga galamiton, mga serbisyo sa network ug internet nga panag-iya o girentahan sa HIDOE para sa mga pang-edukasyong programa sulod sa gitakda sa mga giya sa responsableng paggamit niini.

Kinahanglang susihon sa mga ginikanan ug mga legal nga magbalantay (magkauban nga gituki dinhi isip “ginikanan” o “mga ginikanan”), kauban ang ilang anak, ang mga giya ug pirmahan ang Porma sa Responsableng Paggamit sa Teknolohiya (Technology Responsible Use Form [“TRUF”]), nga kinahanglang ibalik sa eskuwelahan sa bata sa petsa nga gituki sa eskuwelahan pero dili lapas sa 30 ka adlaw gikan sa petsa sa paghatag ngadto sa estudyante. Ang mga gipirmahang porma nagtuki og pagsabot ug pag-uyon nga musunod sa tanang mga kamandoan, mga regulasyon, ug mga giya nga lambigit sa paggamit sa mga digital nga galamiton, mga serbisyo sa network ug internet nga panag-iya o girentahan sa HIDOE, nga mahimong bag-ohon o palugwayon kung gikinahanglan sa HIDOE. Anaa sa ang pinakabag-ohay nga bersyon niini nga mga giya.

2) **Responsibilidad ug oportunidad para sa atong mga estudyante ang paggamit sa teknolohiya**

Usa ka pribilehiyo, dili usa ka katungod, ang paggamit sa mga digital nga galamiton, mga serbisyo sa network ug internet nga panag-iya o girentahan sa HIDOE. Buluhaton sa mga ginikanan, mga magtutudlo, ug mga eskuwelahan ang responsibilidad nga tudloan ang mga estudyante mahitungod sa responsable ug angay nga paggamit sa Internet ug mga digital nga galamiton. Responsibilidad sa mga estudyante ug mga ginikanan ang pagsiguro nga gamiton ang mga digital nga galamiton, mga serbisyo sa network ug internet nga panag-iya o girentahan sa HIDOE sigon niini nga mga giya sa responsableng paggamit.

3) **Pagbantay para sa kaluwasan sa estudyante**

Panag-iya sa HIDOE ang mga galamiton ug mga account sa pag-akses sa Internet ug Mga Network sa HIDOE. Bantayan ug nakareserba sa HIDOE ang katungod nga bantayan ang tanang sama niini nga mga galamiton, mga network, ug mga aktibidad sa internet sa mga estudyante. Ang mga estudyante kinahanglan nga dili magdahum sa pagkapribado sa ilang paggamit sa mga digital nga galamiton, mga serbisyo sa network ug internet nga panag-iya sa HIDOE, apil ang email ug mga gitago nga file. Alertuhan sa HIDOE sigon sa desisyon niini ang mga angay nga awtoridad sa pagpatuman sa balaod sa gidudahang ilegal nga aktibidad nga lambigit ang paggamit sa mga digital nga galamiton ug mga serbisyo sa network ug internet, ug dili niini kinahanglang magkuha og pagtugot sa estudyante o ginikanan para sa sama niini nga pagtaho. Nakareserba sa HIDOE ang katungod nga susihon ug tangtangan ang bisan unsang mga file ug mga rekord sa estudyante nga gigamit sa mga galamiton ug mga account sa HIDOE aron ipabilin ang integridad sa network, aron ayuhon ang usa ka digital nga galamiton sa HIDOE, imbestigahan ang usa ka pagsupak niini nga mga giya, ug aron masiguro nga responsableng gigamit ang digital nga galamiton.

4) **Mga sangpotanan sa mga pagsupak**

Kung mosupak ang usa ka estudyante sa bisan unsang bahin niini nga mga giya, kinahanglang idapat ang tanang mga angay nga balaod ug mga administratibong kamandoan, apil pero dili limitado sa, Mga

Administratibong Kamandoan sa Hawaii (Hawaii Administrative Rules [HAR]), Titulo 8, Kapitulo 19, nga adunay titulo nga “Sayop nga Binuhatan sa Estudyante, Disiplina, Mga Pagpangita ug Mga Pagsakmit sa Eskuwelahan, Pagtaho sa Mga Sala, Mga Interbyu ug Mga Pag-aresto sa Pulisya, ug Bayad para sa Bandalismo.” Makita kadto dinhi (<http://bit.ly/HARChapter19>) o mahimo kang magkuha og kopya sa imong eskuwelahan.

Kinahanglang tukion sa HIDOE ang angay nga pangdisiplinang aksyon para sa bisan unsang gidili nga binuhatan sa estudyante. Nakareserba sa HIDOE ang katungod nga walay pahibalo nga magpaundang ug magtangtang og account nga nakiglambigit sa mga aktibidad nga misupak sa palisiya sa HIDOE. Nakareserba sa HIDOE ang katungod nga idiskonekta ang bisan unsang galamiton nga gigikanan sa pag-spam, makadaot o kaduda-dudang mga aktibidad nga walay pahibalo hangtud nga limpiyohan o ayuhon ang makina nga misupak.

5) Mga Online nga Pang-edukasyong Serbisyo

Mahimong hatagan ang mga estudyante og mga takdang buluhaton pinaagi sa mga online nga pang-edukasyong serbisyo, sama sa Google Apps for Education, Microsoft Office 365, ug Blackboard. Bantayan sa HIDOE ang pag-akses niini nga mga site aron makahatag og luwas ug sigurado nga lugar sa pagtuon para sa mga estudyante. Pagkahuman sa pagkuha sa pagtugot sa ginikanan, mahimong magbuhat ang HIDOE og mga email address sa estudyante, mga kredensyal sa pag-login (pananglitan, mga ngalan sa tiggamit ug mga password), ug/o mga online nga profile aron tugutan ang mga estudyante nga i-akses ang partikular nga mga site/mga serbisyo; pero, gamiton lamang kini nga mga adres, mga kredensyal, ug mga profile para sa katuyoan sa mga takdang buluhaton sa eskuwelahan. Adunay ipatik sa website sa eskuwelahan nga usa ka listahan sa mga online nga pang-edukasyong serbisyo nga gigamit sa eskuwelahan o ihatag sa eskuwelahan kung hangyuon.

6) Mga giya para sa kinatibuk-ang paggamit ug pag-atiman sa mga digital nga galamiton nga panag-iya o girentahan sa HIDOE

- A) Mogamit lamang ang mga estudyante og mga digital nga galamiton nga gihatag sa HIDOE para sa mga aktibidad nga lambigit sa eskuwelahan.
- B) Mahimo lamang nga mogamit ang mga estudyante og mga elektronikong galamiton sa lawak-tunggaan nga gitugutan sa magtutudlo.
- C) Mahimo lamang nga gamiton sa gitagana nga estudyante ang usa ka gitagana nga digital nga galamiton sa HIDOE. Kinahanglan nga dili tugutan sa gitagana nga estudyante ang uban pang mga tawo nga gamiton ang galamiton.
- D) Dili labtan o tangtangan ang mga tag sa kailhanan sa HIDOE/Estado ug tigbuhat. Walay uban pang mga sticker, tinta, o bisan unsang mga pangdekorasyong aytem ang idugang sa gitagana nga galamiton sa usa ka estudyante (sama sa, pero dili limitado sa, galamiton, mga baterya, mga cord, ug mga charger).
- E) Ipabilin sa mga estudyante ang pagkapribado ug seguridad sa ilang mga ngalan sa tiggamit ug mga password para sa digital nga galamiton ug naka-install nga software ug mga aplikasyon. Ayaw gayud ipaambit ang imong ngalan sa tiggamit ug (mga) password sa bisan kinsang tawo (bisan pa ang mga suod nga higala) pwera sa imong mga ginikanan o magbalantay.
 - i) Sa panghitabo nga makalimtan sa estudyante ang ilang ngalan sa tiggamit o password, kontaka ang magtutudlo para sa tabang.
 - ii) Kung na-lock o aksidenteng napaambit sa uban pang mga tawo ang ngalan sa tiggamit o password sa estudyante, kontaka ang magtutudlo para sa tabang. Mahimong manginahanglan ang magtutudlo og teknikal nga suporta.
- F) Dili responsibilidad sa HIDOE ang bisan unsang mga wala gitugutang gastos nga gibuhat sa mga estudyante sa mga galamiton sa HIDOE, mga serbisyo sa internet ug/o network apil pero dili limitado sa mga gastos sa credit card, mga gastos sa telepono sa long distance, galamiton ug mga gastos sa linya, o sa bisan unsang ilegal nga paggamit sama sa mga pagsupak sa copyright.
- G) Pagtaho sa nadaot/nawala nga mga galamiton, mga virus, ug uban pang mga isyu
 - i) Personal nga responsibilidad sa mga estudyante ug sa ilang mga ginikanan ang saktong pag-atiman,

paggamit, ug pagdumala sa gitagana nga galamiton ug sa paghibalo kung hain kini sa tanang mga higayon. Responsibilidad sa mga estudyante ang gilayon nga pagdala sa nadaot, nabuak, o wala migana nga mga galamiton ngadto sa gitakda nga kawani sa eskuwelahan para sa pagpaayo. Ang mga ginikanan sa usa ka estudyante nga mahibaluan nga responsable sa pagkawala, pagkaguba, pagkabuak, o pagkadaot sa galamiton sa eskuwelahan (sama sa, pero dili limitado sa, galamiton, mga baterya, mga cord, ug mga charger) kinahanglang mobayad para sa puli nga galamiton sigon sa HAR, Titulo 8, Kapitulo 57, nga adunay titulo nga “Bayad para sa Nadaot ug Nawala nga Mga Libro, Galamiton, Mga Suplay, ug Mga Nahibilin nga Pinansyal nga Obligasyon.” Tan-awa ang Kapitulo 57 dinhi (<http://bit.ly/HAR8Chapter57>) o pangayo og kopya sa imong eskuwelahan. Nakadepende ang gastos sa pagpuli o pagpaayo sa pagkagrabe sa kadaot.

- ii) Kung mawala o kawaton ang galamiton sa usa ka estudyante, responsibilidad sa estudyante ug/o ginikanan ang pagkuha og taho sa pulisya sulod sa 24 ka oras sukad sa pagkadiskubre sa pagkawala/pagpangawat, gilayon nga hatagan ang eskuwelahan og dokumentasyon sa taho, ug hingpit nga makigtambayayong sa bisan unsang sunod nga imbestigasyon.
- iii) Gihangyo ang mga estudyante nga itaho ang bisan unsang mga problema/mga kompromiso sa seguridad sa computer sa HIDOE, ug bisan unsang mga panghitabo sa posibleng sayop nga paggamit o pagsupak niini nga kasabotan ngadto sa angay nga mga awtoridad (mga magtutudlo, mga prinsipal, o mga bise prinsipal).
- iv) Kinahanglan nga dumalahon sa mga estudyante ug mga magtutudlo ang tanang mga kabalaka lambigit sa paggamit sa teknolohiya ngadto sa (mga) nagdumala nga magtutudlo ug/o sa administratibong kawani sa eskuwelahan.

7) Mga giya para sa angay ug etikal nga paggamit sa Mga Serbisyo sa Internet ug Network sa HIDOE

- A) Gamiton sa mga estudyante ang mga serbisyo sa internet ug network sa HIDOE para sa mga pang-edukasyong katuyoan lamang. Mahimong babagan sa HIDOE ang pag-akses sa mga estudyante sa partikular nga materyal nga wala gituki nga pang-edukasyon. Gidili sa mga estudyante ang paglikay sa mga pangseguridad nga lakang sa eskuwelahan o mga layo nga computer ug sa network sa HIDOE.
- B) Gidili ang paggamit sa sistema sa network sa HIDOE sa paagi nga makapugong sa sistema ug mga kakuhaan sa network sa punto nga makabalda ang paggamit sa mga serbisyo sa uban.
- C) Kinahanglan nga kanunay makigtambayayong ang mga estudyante sigon sa mga hangyo gikan sa mga magtutudlo ug uban pang mga tigdumala sa eskuwelahan para sa impormasyon mahitungod sa mga aktibidad sa paggamit sa computer sa mga estudyante.
- D) Proteksyon sa personal nga impormasyon sa estudyante
 - i) Dili gamiton ang mga personal nga account sa tiggamit para sa mga katuyoan sa pagtudlo o pang-edukasyon. Mogamit ang mga estudyante og (mga) buwag nga account para sa mga katuyoan sa eskuwelahan/pang-edukasyon ug ipabilin ang pagkapribado ug seguridad sa ilang mga ngalan sa tiggamit ug mga password para sa tanang mga serbisyo sa internet, network, social media, ug online/cloud (sama sa, pero dili limitado sa, Google Apps for Education ug Edmodo).
 - ii) Tangtangan ang mga account sa tiggamit nga gitagana sa HIDOE nga dili aktibo sulod sa tulo o dugang pang mga buwan (buot ipasabot, walay mga pag-login o mga pag-upload og file) tungod kay aduna kini peligro sa seguridad ug adunay kalambigitan sa mga importanteng kakuhaan sa sistema.
 - iii) Dili ibutyag sa mga estudyante ang iyang kumpletong ngalan, adres sa balay o numero sa telepono, o ang personal nga impormasyon sa uban pang mga tawo sa internet nga walay pagtugot gikan sa usa ka nagdumala nga magtutudlo. Dili makigkita ang mga estudyante sa mga tawo nga gikontak nila pinaagi sa internet nga walay pagtugot sa ginikanan.
 - iv) Responsibilidad sa mga estudyante ang ilang (mga) account. Kinahanglang magbuhat ang mga estudyante og angay nga paggamit sa sistema ug mga kagawian sa proteksyon nga gihatag sa network ug mag-amping batok sa pagkuha sa uban pang mga tawo og akses sa mga kakuhaan sa ilang computer. Responsibilidad sa kada tiggamit ang seguridad sa indibidwal nga password.

- v) Kinahanglang dili gamiton sa mga estudyante ang account o password sa laing tiggamit nga walay angay nga pagtugot gikan sa ilang nagdumalang magtutudlo, uban pang tigdumala sa HIDOE, o tigdumala sa sistema.
- vi) Wala nagbuhat ang HIDOE og bisan unsang matang sa mga garantiya, gipadayag man o gipasabot, lambigit sa paggamit sa mga digital nga galamiton, Network, Internet nga panag-iya ug girentahan sa HIDOE, o pagkatukma, pagkasakto, pagkakumpleto, o pagkamasaligan sa bisan unsang impormasyon, mga file, o software. Dili responsibilidad sa HIDOE ang mga kadaot para sa bisan hain sa mga gihisgutan sa ibabaw, apil ang pagkawala sa datos, mga wala paghatod, o mga pagbalda sa serbisyo, resulta man kini sa pagpasagad niini, mga sayop sa tiggamit o mga pagtangtang, o uban pang mga depekto. Responsibilidad sa tiggamit ang paggamit sa bisan unsang impormasyong nakuha pinaagi sa internet.
- vii) Kung nagtuo ang usa ka estudyante nga nakompromiso ang ilang account sa tiggamit ug password, kinahanglan nilang kontakon dayon ang ilang magtutudlo o tigdumala sa eskuwelahan.

8) Mga Wala Gitugutan nga Paggamit sa Internet o Digital nga Galamiton sa HIDOE

A) Pagkamalaw-ay ug pagpangsamok

- i) Dili gamiton sa mga estudyante ang Internet para sa ilegal, dili etikal, o malaw-ay nga mga katuyoan. Kinahanglang pahibaluon sa mga estudyante ang ilang nagdumala nga magtutudlo kung mag-akses sila og impormasyon o mga mensahe nga dili angay o dili sila komportable sa bisan unsang paagi. Gidili ang paggamit sa network sa HIDOE aron mag-post, magpadala, o magkuha og pornograpikong materyal, dili angay nga teksto o mga graphic nga file, o mga file nga mahimong makadaot sa network (buot ipasabot, mga file nga adunay sulod nga malware, mga worm, mga virus).
- ii) Dili samokon sa mga estudyante ang uban pang mga tiggamit pinaagi sa pagpadala og wala gihangyo, pangkomersyo, makalagot, malaw-ay, libeloso, makasakit o naghulga nga mga mensahe (sama sa, pero dili limitado sa, email, mga pag-post sa social network, ug mga direktang mensahe), o paggamit og bisan unsang porma sa elektronikong media aron samokon ang laing tawo o grupo (buot ipasabot, pag-cyberbully). Kinahanglang itaho dayon sa mga estudyante ang bisan unsang binuhatan nga gibati nila nga mahimong matuki isip pagpangsamok ngadto sa usa ka magtutudlo o tigdumala sa eskuwelahan.
- iii) Gidili ang pagpadala o pagdawat og impormasyon nga supak sa balaod pinaagi sa mga elektronikong komunikasyon, gamit ang mga elektronikong komunikasyon nga ilegal sa mga paagi nga nagsupak sa lokal, pang-estado, pederal o internasyonal nga mga balaod o mga kamandoan.

B) Mga balaod sa copyright ug plagiarism

- i) Ang mga estudyante dili mag-plagiarize o mag-download og wala gitugutang naka-copyright o lisensyadong materyal. Dili responsibilidad o dili manubag ang HIDOE para sa mga materyal nga supak sa mga balaod sa copyright. Responsibilidad sa mga tiggamit ang sulod sa ilang mga pag-post ug pagkuha og bisan unsang gikinahanglang mga pagtugot o mga lisensya para sa bisan unsang materyal nga gigamit.
- ii) Dili kopyahon o ipaambit sa mga estudyante ang wala gitugutang naka-copyright o lisensyadong mga materyal.

C) Pag-download, pag-akses, o pagkopya og mga materyal para sa mga dili pang-edukasyong katuyoan

- i) Dili mag-download o mag-install ang mga estudyante og bisan unsang software, mga app, mga pelikula, o mga dula sa mga digital nga galamiton, o bag-ohon ang mga kumpigurasyon sa sistema.
- ii) Ang mga estudyante kinahanglang dili magbuhat og mga kopya sa mga file sa kumpigurasyon sa sistema para sa ilang kaugalingong wala gitugutan nga personal nga paggamit o aron ihatag sa uban pang mga tawo/mga tiggamit.

D) Mga pangkomersyo ug pampulitikang negosyo

- i) Dili gamiton sa mga estudyante ang internet aron i-akses o ipahibalo ang materyal sa negosyo nga “para

pagkakitaan" o pangkomersyo. Walay personal nga pagkakitaang aktibidad ang mahimong buhaton gamit ang mga kakuhaan sa paggamit sa computer ug networking sa HIDOE.

- ii) Kinahanglan nga dili gamiton ang mga kakuhaan sa network ug paggamit sa computer sa HIDOE para sa pampulitikang katuyoan o mga panggawas nga interes nga dili lambigit sa negosyo sa HIDOE.

E) Seguridad sa galamiton ug network

- i) Kinahanglan nga dili magsulay ang mga estudyante sa pag-hack o pagsupak sa seguridad sa bisan unsang mga digital nga galamiton nga panag-iya o girentahan sa HIDOE, mga server sa HIDOE, o bisan unsang account sa uban pang tiggamit.
- ii) Ang mga estudyante kinahanglang dili mag-download, mag-install o magpagana og mga programa o utility sa seguridad nga magbutyag sa mga problema ug/o magsupak sa seguridad sa usa ka sistema. Dili magsulay ang mga estudyante sa paglikay o pag-uninstall sa software sa pagbantay gikan sa mga galamiton nga panag-iya o girentahan sa HIDOE. Pananglitan, ang mga estudyante kinahanglang dili magpagana og mga programa sa paghibalo sa password sa bisan hain sa mga sistema sa computer sa HIDOE o mag-install og mga rootkit nga magsupak sa seguridad sa sistema.

- F) Gidili ang paggamit sa network sa HIDOE o digital nga galamiton sa HIDOE para sa bisan unsang supak sa balaod nga katuyoan.